

YEKSEM 2013'ün ardından

Elk. Müh. Sedat Gülşen
sedat.gulsen@emo.org.tr

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Sempozyumu 2013 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 4-6 Ekim 2013 tarihlerinde yapıldı. İlk iki gün teknik, son gün sosyal içerikli etkinliği Kıbrıs Elektrik Mühendisleri Odası ve Kıbrıs Makine Mühendisleri Odası birlikteliği ile gerçekleştirildi. Yapılan bu etkinlik, ilkinin 2001 yılında İzmir'de başlattığımız Sempozyumun 6. sıydı. YEKSEM 2013 de 1 çağrılı konuşmacı, 2 panel ve 15 oturumda 65 bildiri sunuldu.

Açılış Konuşmalarında TMMOB, KTMMOB temsilcilerinin yanı sıra KKTC Enerji Bakanı ve 2.Cumhur Başkanı da birer konuşma yaparak yenilenebilir enerji kaynaklarının Kıbrıs için önemini dile getirdiler. Çağrılı konuşmacı olarak katkı sunan ve çalışmalarını ABD de yürüten Prof. Dr.Halil GÜVEN **Net sıfır Enerji Binaları** hakkında özellikle ABD deki uygulamalar hakkında bilgi verdi. İlk gün TMMOB Başkanı Mehmet Soğancı tarafından yönetilen **Dünya Enerji Politikaları ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları** konulu panelde Olgun Sakarya, Oğuz Türkyılmaz, Kemal Ulusaler, Aziz Konukman ve Halil Güven konuşmacı olarak yer aldı. Özellikle Orta Doğu bölgesinde yaşanan enerji savaşları göz önüne alınarak bölgemizin geleceği üzerine yapılan değerlendirmeler yapıldı.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 3355 km² yüz ölçümü ve yaklaşık 300.000 nüfusu ile Türkiye'nin 65 km Güneyinde Akdeniz'de ada ülkesi. Başkent özelliğindeki Lefkoşa'nın yanı sıra Girne, Güzelyurt, Gazimağusa ve İskele olmak üzere 5 idari ilçe yapısına sahip KKTC, uzun yıllar İngiliz egemenliği nedeni ile yaşam tarzı, para birimi, mimari anlayışı ve trafik yapısı ile Türkiye'den farklı özelliklere sahip bulunmakta. Turizm ve 7 üniversitesinde yaklaşık 60.000 öğrenci ile ekonomisini ayakta tutmaya çalışan bu küçük ülkenin dünya ile bağlantısı "10 Mersin TURKEY"

adresi ile sağlanıyor. Taşıma fosil kaynaklar ile enerjisi sağlanan, enerji ve su fakiri bu topraklarda yenilenebilir enerji kaynakları oldukça önemli. 2012 yılında yaklaşık 1.400.000 kWh elektrik enerjisi Teknecik'teki 2x60 MW fuel-oil buhar santrali, Kalecik ve Teknecik'teki iki dizel santral ve %0,1 oranla Serhatköy Solar'dan sağlanmış. Şebeke dağıtım kaybı ise %8,31, santral içi tüketim %3,33 olarak gerçekleşmiş. Kıbrıs'ın doğusunda yer alan fuel-oil yakıtlı Kalecik buhar santrali 2003 yılındaki 4x17,5 MW gücünden günümüzde 6x17,5 MW'a çıkmış olup işletimi uzun süreli ve garantili çalışmak üzere ile AKSA firması tarafından yürütülmektedir. Bu ve benzeri santraller çevre kirliliği ilgili ve fosil kaynaklara dayalı elektrik enerjisi üretim yöntemi nedeni ile büyük eleştiri almaktadır.

Kamu kuruluşu olarak elektrik enerjisinin dağıtımını üstlenen KIB-TEK'in konutlar için ilk 250 kWh için (yoksul), 0-250 kwh, 251-500 kwh, 501-750 kwh ve 751 kWh üzeri olmak üzere 5 ayrı tarifesi yer almaktadır. Türkiye'de konutlar için yaklaşık 36,5 krş/kwh olması eleştirilirken, KKTC de 123 kWh enerji tüketen aboneye maktu ücret, sokak aydınlatma bedeli, KDV derken 70,86 krş/kWh bir ücret uygulanması oldukça kaygı vericidir. Her ne kadar kablo ile Türkiye-Kıbrıs enerji iletim hattı planlanıyor olsa bile KKTC deki enerji politikalarının ülkemizden farklı ya da bağımsız olmadığı hemen anlaşılacaktır. Birim enerji bedeli bile göz önüne alındığında, yenilenebilir enerji kaynaklarına geçilmesine yönelik projelerin hayata geçirilmesinin şart olduğu çok açıktır.

Kıbrıs'ta gerçekleştirilen YEKSEM 2013 ün ardından birçok soru işareti ile adadan ayrıldık. Hem fosil kaynakların terk edilmesi, hem de çevrenin korunması amacı ile yaptığımız yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik uygulamalar ayrıca birçok

sorunu da beraberinde getirmektedir. Konut ya da iş yerlerine güneş rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklı tesisin yapımı elbette bir finans gerektirmektedir. Bu tesisi kuranlar şebekeden bağımsız çalışabilmekte, şebekenin tüm sorunlarından kurtulabilmektedir. Şebekenin işletme giderleri, kayıplar, malzeme vb birçok sorunu vardır. Bu sorunu %100 karşılayanlar şebekenin aboneleridir. Kullandıkları enerji miktarına bağlı olarak yenilenebilir kaynaklara sahip nispeten zengin kişiler böylece şebekenin sorunlarını göreceli olarak daha fakir vatandaşlara terk etmiş olmaktadır. Bu durum vatandaşlar arasında eşitlik ilkesine aykırıdır.

Bir diğer sorun da planlamadır. Elektrik enerjisi doğası gereği üretimden, iletme ve tüketime bir planlama gerektirmektedir. Hem şebekeye bağlı olup hem de diledikleri zaman kendi enerjisini üreten, abonelerin çoğalması halinde üretim planlamasının nasıl etkileneceği bilinmemektedir. Tüm olumsuzluklara karşın fosil yakıtlar yerine yerli ve yenilenebilir enerji kaynakları hepimizin elbette umududur. Gelecekte var olacak sorunlarını da hep birlikte aşacağız. Etkinliği düzenleyen ve sonrasında Kıbrıs'ı bize tanıtan tüm dostlarımızı buradan bir kez daha teşekkür etmek isterim. YEKSEM'i ilk kurgulayan Şube olarak, bir sonraki YEKSEM'de buluşmak üzere ..